

27/02/2019, 1:04 ΠΜ

Δεν είναι τυχαίο το ότι κάποιοι συγγραφείς μπορούν να χαρακτηριστούν ως παγκόσμιοι.

Γράφει ο Άγγελος Πετρουλάκης //

Ανήκουν εύσημα στις εκδόσεις «Ψυχογιός» (όπως και σε κάποιους άλλους, ακόμα, εκδοτικούς οίκους), που επιλέγουν και φέρνουν κοντά μας σημαντικούς ξένους συγγραφείς, οι οποίοι μας δίνουν τη δυνατότητα να γνωρίσουμε μια λογοτεχνία παγκόσμιων διαστάσεων. Εύσημα επίσης ανήκουν και σε κάποιους μεταφραστές που σκύβουν με μεγάλη υπευθυνότητα επάνω στα έργα αυτά, μεταφέροντάς μας τόσο την έκφραση, όσο και τα

γλωσσικά εργαλεία αυτών των συγγραφέων. Ο λόγος αφορά τον γνωστό Έλληνα συγγραφέα Αύγουστο Κορτώ, χάρη στον οποίο το μυθιστόρημα της Μάργκαρετ Άτγουντ «Η άλλη Γκρέις», μας δόθηκε ζωντανό και καθηλωτικό.

Το μυθιστόρημα «Η άλλη Γκρέις» της Μάργκαρετ Άτγουντ ανήκει στα πεζογραφήματα που αποτελούν πρότυπα μυθοπλασίας. Χαρισματική η συγγραφέας του, επιλέγει μια πραγματική ιστορία για να οικοδομήσει πάνω της ένα μυθιστόρημα, που μιλά για πολλά, με άξονα μια γυναίκα η οποία απασχόλησε έντονα τις αδιαμόρφωτες, ακόμα, κοινωνίες τού Καναδά και των Η.Π.Α. στα μέσα του 19^{ου} αιώνα.

Η εντυπωσιακής ομορφιάς Γκρέις Μαρκς είχε κατηγορηθεί, στα 16 της χρόνια, για συνέργεια σε διπλή ανθρωποκτονία, που είχε γίνει στον Καναδά. Είχε καταδικαστεί σε θάνατο, αλλά η ποινή της μετατράπηκε σε ισόβια. Αποφυλακίστηκε τριάντα χρόνια μετά, με ενέργειες πολιτών, που πίστευαν είτε στην αθωότητά της, είτε σε μικρότερη συμμετοχή της. Ο αυτουργός καταδικάστηκε σε θάνατο και απαγχονίστηκε. Τα τριάντα χρόνια τού εγκλεισμού της, η Γκρέις, τα εξέτισε σε φυλακές τής εποχής, αλλά και σε φρενοκομεία, γιατί η συμπεριφορά της κρινόταν ως συμπεριφορά επικίνδυνης φρενοβλαβούς.

Πρόχειρα και επιφανειακά μπορεί κάποιος να χαρακτηρίσει το μυθιστόρημα «Η άλλη Γκρέις» ως μυθιστόρημα μυστηρίου. Πλήρως λανθασμένος χαρακτηρισμός. Πρόκειται για ένα στιβαρό κοινωνικό και πολιτικό μυθιστόρημα.

Κοινωνικό, γιατί αποτελεί καθαρή ανατομία τής εποχής, που ξεκινά από την περιγραφή των δεδομένων που έδωχναν τους Άγγλους στην Αμερική ως μετανάστες, και προχωρά στην ανθρωπογεωγραφία εκείνων των πρώτων αμερικάνικων κοινωνιών, πάνω στις οποίες στήθηκαν οι σύγχρονες Η.Π.Α. και ο Καναδάς.

Πολιτικό, γιατί αποτελεί καθαρή ανατομία των όσων σήμαινε το να είσαι γυναίκα εκείνη τη χρονική περίοδο σ' εκείνη την κοινωνία, με ανύπαρκτα δικαιώματα και πληθώρα απαγορευτικών.

Η Άτγουντ, χρησιμοποιώντας πηγές τής εποχής, στήνει τη μυθοπλασία της πάνω σε πρωτοπρόσωπες και τριτοπρόσωπες αφηγήσεις, σε αποσπάσματα καταθέσεων, σε ρεπορτάζ, σε μαρτυρίες ανθρώπων που βρέθηκαν κοντά στην Γκρέις, ιδιαίτερα έντεχνα, έτσι ώστε το σύνολο να μην αποτελεί, παρά τον όγκο του, ένα κουραστικό αφήγημα. Αυτό αποτελεί χαρακτηριστικό δεξιότεχνη συγγραφέα, που ξέρει να κρατά τον αναγνώστη καθηλωμένο στις σελίδες του.

Δυο είναι οι κύριοι άξονες του έργου. Η Γκρέις με τις εξομολογήσεις της και ένας γιατρός που ιχνηλατεί τις νοητικές και ψυχικές ασθένειες, όταν ακόμα η νευρολογία και η ψυχιατρική βρίσκονταν στα πρώτα τους βήματα.

Η συγγραφέας, μέσα από τις αποσπασματικές αφηγήσεις τής Γκρέις, ιχνογραφεί συγκλονιστικές εικόνες τής συγκεκριμένης εποχής, ικανές για ιδιαίτερους προβληματισμούς, αλλά και παραλληλισμούς. Διαβάζοντας, για παράδειγμα, μια αναφορά στη δημόσια εκτέλεση της ποινής τού δολοφόνου, κατά την οποία οι θεατές του απαγχονισμού «ήθελαν να ρουφήξουν τον θάνατο σαν ακριβό άρωμα», ο αναγνώστης οδηγείται στη σκέψη των

ποσοστών τηλεθέασης σήμερα, όταν η τηλεόραση μεταδίδει ειδήσεις για δράση εγκληματιών και λεπτομέρειες εγκλημάτων.

Μάργκαρετ Άτγουντ

Απόλυτα σημαντικές είναι οι αναφορές που περιγράφουν τη θέση τής γυναίκας σ' εκείνες τις κοινωνίες: «Δεν ήμουν μαθημένη να ζητούν τη γνώμη μου», λέει η Γκρέις. Παράλληλα είναι ανατριχιαστικές οι περιγραφές για τη ζωή στις φυλακές και στα φρενοκομεία τής εποχής, όπως και οι περιγραφές για την εκμετάλλευση του υπηρετικού προσωπικού. Εικόνες ξεκάθαρες μιας κοινωνίας που διαμορφώθηκε μέσα από τη λαχτάρα για την εξάλειψη της καταπίεσης και της αναξιοπρέπειας.

«Σ' αυτή τη ζωή πρέπει να περιμαζεύεις την καλοσύνη κομματάκι κομματάκι όπου τη βρεις, καθώς δεν φυτρώνει στα δέντρα», είναι ακόμα ένα μάθημα ζωής από την Άτγουντ, η οποία κατορθώνει και κρατάει τον αναγνώστη μαγεμένο κι αιχμάλωτο μέχρι την τελευταία σελίδα.

Ανάμεσα στο ξεδίπλωμα των χαρακτηριστικών εκείνων των κοινωνιών και την ανάδειξη των χαρακτήρων, τόσο των αντρών, όσων και των γυναικών, αντιλαμβανόμαστε τη

σημαντικότητα του ρόλου τής λογοτεχνίας στη γνωριμία μας με την ιστορικότητα των εποχών.

Η Γκρέις δεν έχει γνωρίσει τίποτα άλλο από την επιθετικότητα, είτε της οικογένειάς της (μέθυσος και βίαιος πατέρας), είτε του κοινωνικού περιβάλλοντός της (υπηρέτρια, φυλακισμένη – έρμαιο των ορέξεων που εκδηλώνουν οι δεσμοφύλακες), σε βαθμό που να της απαγορεύεται ακόμα και να ονειρευτεί. Ο γιατρός που αποφασίζει ν' ασχοληθεί μαζί της, θέλοντας ν' ανιχνεύσει τον εσωτερικό της κόσμο, αλλά και ν' αφυπνίσει τη μνήμη της, βιώνει απαξιωτικές καταστάσεις και την αμφισβήτηση από το κοινωνικό κατεστημένο. Δίπλα σ' αυτά τα δυο κύρια πρόσωπα, κινείται ένας κόσμος που έχει οχυρωθεί στην κενότητά του. Πρόσωπα εγκλωβισμένα σε αγκυλώσεις, πλήρως απογυμνωμένα από ηθικές αναστολές. Ο προσεκτικός αναγνώστης έχει ν' ανακαλύψει πολλά, με κυριότερο τον ρόλο τής λογοτεχνίας στην ρεαλιστική καταγραφή τής αφανούς ιστορίας τού ανθρώπου.

Πρόκειται για συγκλονιστικό ανάγνωσμα, που επιβεβαιώνει τη φήμη τής Άτγουντ.

